

Evde Eğitim Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Birol SUSAM¹, Mehmet Kaan DEMİR², Çavuş ŞAHİN³

Öz

Sağlık durumu nedeniyle tedavi gördüğü sürece okuluna devam edemeyen öğrenciler gerekli şartlara uymaları halinde evde veya hastanede eğitim görmektedir. Evde eğitim görmek isteyen öğrencilerin velilerinin tedavi gören öğrencinin en az 12 hafta okuluna devam edemeyeceğini gösteren sağlık raporu ile bölgesinde buldukları rehberlik ve araştırma merkezlerine başvurmaları gerekmektedir. Evde eğitim hizmetinin baş aktörü olan öğretmenler süreci doğrudan yönetmekle görevlidirler. Evde ya da hastanede öğrenciye birebir eğitim vermeleri, öğretmenleri bu konunun en önemli bilgi kaynağı haline getirmiştir. Bu araştırma, sağlık durumlarının el vermemesi nedeniyle eğitimlerine evde veya hastanede devam eden öğrencilerin derslerinde görevli öğretmenlerin evde eğitim hizmeti hakkındaki görüşlerinin incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırma çalışma grubu İstanbul ili Kadıköy ilçesinde hizmet veren Kadıköy Rehberlik ve Araştırma Merkezine kayıtlı olan öğrencilerin evde veya hastanede eğitim derslerinde görevli 10 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden “olgubilim” desende planlanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından ilgili araştırmalar incelenerek ve uzman görüşü alınarak hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış soru formları kullanılarak yüz yüze görüşme yapılarak toplanmıştır. Toplanan veriler, içerik analiz tekniği ile değerlendirilerek anlamlı hale getirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, evde ve hastanede eğitim hizmetinde görevlendirilen öğretmenlerin bu uygulamayı çok faydalı bulmaktadırlar. Öğretmenler evde eğitim hizmetini değerlendirdiklerinde; teknolojiye ulaşmada sıkıntı yaşadıklarını, öğrencilerin tedavi sürecinde olmasından dolayı ders motivasyonunun olumsuz etkilediğini, öğrencinin tedavisi için derse sık sık ara verilmesi ve görevlendirilen öğretmenlerin şartlarının iyileştirilmesi konularında da görüş bildirmişlerdir. Evde eğitim hizmetinde görevli öğretmenlere teknolojik altyapıyı sunmak amacıyla ARGE çalışmaları yapılması, öğrencilerin evde eğitimde kullanılacak öğretim programlarının öğrenciye uygun olacak şekilde esnek hale getirilmesi, ders saatlerinin öğrencinin tedavi gördüğü kuruluştan bilgi olarak düzenlenmesi ve evde eğitimde görevlendirilen öğretmenlerin ulaşımalarının sağlanması konusunda iyileştirmeler yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Evde eğitim
Hastanede eğitim
Öğretmen

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 27.09.2018
Kabul Tarihi: 03.02.2019
E-Yayın Tarihi: 13.07.2019

¹Öğretmen, Samsun İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Türkiye, birol.susam@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4523-6995>

²Prof. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Türkiye, mkdemir2000@yahoo.com, <https://orcid.org/0000-0001-8797-0410>

³Prof. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Türkiye, csahin25240@yahoo.com, <https://orcid.org/0000-0002-4250-9898>

Teachers' Views on Home Education Practice

Abstract

Students who are unable to attend the school as long as they are treated because of their health condition receive their education at home or in hospital if they meet the necessary conditions. Parents of the students who want to receive education at home need to apply to the guidance and research centers in their region with a medical report showing that the student receiving treatment can not attend the school for at least 12 weeks. Teachers who are the main actors of home education services are directly responsible for managing the process. Teachers' one-to-one education at home or in the hospital has made teachers the most important source of information for this subject. This study aims to examine the opinions on home education services of the teachers responsible for students who continue their education at home or in the hospital due to health problems. The research study group consisted of 10 teachers responsible for at home or in hospital education of the students registered in Kadıköy Guidance and Research Center in Kadıköy, Istanbul. The research is planned as "phenomenology" among qualitative research methods. As a data collection tool, the semi-structured interview form which was prepared by the researchers by analyzing the related researches and taking the expert opinion, was used. Data were collected by face-to-face interviews using semi-structured questionnaires. The collected data were made meaningful by evaluating by content analysis technique. According to the results of this study, teachers who are assigned to home and hospital education services find this practice very useful. When teachers evaluated the home education services, they expressed their opinion about having difficulties in reaching technology, negatively affecting the motivation of the students due to the treatment process, the frequent interruption of the course for the treatment of the student and the improvement of the conditions of the teachers assigned. In order to present the technological infrastructure to the teachers working in home education, it is recommended to perform R & D studies, make the students' home-based teaching programs flexible to suit the student, arrange the course hours by getting information from the institution where the student is treated and improve the transportation possibilities of the teachers assigned to the home education services.

Keywords

Home education
Hospital education
Teacher

ArticleInfo

Received: 09.27.2018
Accepted: 02.03.2019
Online Published: 07.13.2019

Giriş

Öğrencilerin okullarına devamlılığı aldıkları eğitimin amacına ulaşmasını doğrudan etkileyen bir faktördür. Buna bağlı olarak öğrencilerin engellilik ya da sağlık sorunu dışında okuluna devamı için bir engel olmaması gerektiğini söylenebilir. Öğrencilerin engellilik ya da sağlık sorunları yaşamaları ise okula devam konusunda yeni çözümler doğurmuştur. Toplum içinde gerek doğuştan olan gerekse de sonradan çeşitli kaza ve hastalıklardan ötürü oluşan engelli bireylerin eğitimi sosyal devlet anlayışı çerçevesinde önem kazanmaktadır (Kara, 2017). Engelli veya sağlık sorunu yaşayan öğrencilerin okullarına devamlılığının tedavi sürecine bağlı olarak sağlanamadığı durumlar göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Bu öğrencilerin sağlık sorunları gibi sebeplerden dolayı okuldaki eğitime erişememelerinden ötürü evde eğitim almaları gerekebilmektedir (Susam, Bridge ve Şahin, 2018).

Önemli sayıda öğrenci fiziksel ya da zihinsel, sağlık, davranış sorunları ya da diğer özel ihtiyaçlar nedeniyle evde eğitim görmektedir (Isenberg, 2007). Evde eğitim hasta olduğundan dolayı tedavisi evde veya hastanede devam ettiği için okula devam edemeyen öğrencilerin eğitiminin eve taşınmasıdır. Sağlık sorunu yaşadığı için tedavisine evde veya hastanede devam edilmek zorunda olan çocuklar için dünya ile birlikte Türkiye’de de hızla gelişmeler olmuştur. Evde Eğitim hizmeti 2010 tarihli “Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi” ne göre şu şekilde tanımlanmıştır; zorunlu öğrenim çağındaki bireylerden sağlık problemi nedeniyle okul öncesi, ilköğretim veya özel eğitim programlarından herhangi birini uygulayan örgün eğitim kurumlarından doğrudan yararlanamayanlara eğitim hizmetlerinin evde sunulması esasına dayanan eğitimidir (MEB, 2010). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’ne göre ise evde eğitim öğrencilerin zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden sağlık problemi nedeniyle en az on iki hafta süreyle örgün

eğitim kurumlarından yararlanamayacağı ya da yararlanması durumunda sağlığı açısından risk oluşturacağı durumlarda uygulanmaktadır (MEB, 2018). Süreğen hastalığı olan çocuklar sağlık sorunları yaşamaları nedeniyle evde eğitim alabilmeleri yanında hastane okullarına gönderilebilme ve uygun koşulları sağladığında (okul eğitimine uygu olacak durumda olması, tedavisinde sona gelmesi) kaynaştırma eğitimine alınabilmektedir (Bolat, 2018). Hastanede yatan okul dönemindeki çocuklar tedavi sürelerine göre eğitim ve öğretim açısından yaşıtlarına göre büyük eksiklik yaşadıkları ve bunun eksikliğin yarattığı psikolojik etkiler çok sık rastlanan sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Okul Çağındaki çocuklarının hastanede tedavi gördükleri süre içinde eğitim yaşantılarının devam ettirilmesi büyük önem taşımaktadır (Gültekin ve Baran, 2005). Hastanede tedavi gören çocuğa tıbbi hizmetler yanında sosyal, psikolojik ve eğitim hizmetleri verilmektedir. Tedavisi hastanede devam eden öğrencilerin psikolojik, sosyal ve eğitsel dezavantajlarının ortadan kaldırılması oldukça önemlidir (Er, 2006).

Hastanede ya da evde eğitim gören öğrencilerin okulun olanaklarından uzak kalmaları ve akranlarıyla iletişimi kopmasına bağlı olarak öğrenmeleri zorlaşmaktadır. Evde eğitim alması gereken öğrencilere pozitif ayrımcılık yapılarak eğitim alacakları fiziki ortam sağlanmalı ve evde eğitim konusunun da uzman öğretmen görevlendirilmelidir. Eğitim tüm vatandaşlara eşit şartlar altında verilmesi dayanak noktasından yola çıkılarak engelli ve sağlık sorunu yaşadığı için okuluna devam edemeyen çocuklara pozitif ayrımcılık yaparak erişilebilir eğitim ortamı yaratılarak aktif katılımları sağlanmalıdır (Bauman, 2001). Evde ve hastanede eğitim hizmeti engelli ve hasta çocuklara göre düzenlenmesi nedeniyle birçok açıdan hassasiyet gerektirmektedir. (Yıldırım vd., 2015). Evde eğitim uygulamaları da bu sınıflamaya dayanmaktadır. Süreğen hastalığı olduğu için eğitim ortamlarından uzak kalan öğrencilere yönelik evde verilen özel eğitim hizmeti, öğrenci ve ebeveynler için önemli bir adım olması yanında ulusal boyutta dikkat çekici bir düzenlemedir. Buna bağlı olarak evde eğitim hizmetinin kalitesinin belirlenmesi ve kalitesinin artırılması yönündeki çalışmalar olumlu yönde katkı sağlayacaktır (Atılğan, 2018). Bu çalışmanın amacı sağlık durumu nedeniyle tedavi gördüğü sürece okulundaki eğitimine devam edemeyen öğrencilerin evde eğitim uygulamasının öğretmen görüşlerine göre incelenmesini amaçlamaktadır.

Yöntem

Sağlık sorunları nedeniyle örgün eğitime devam edemeyip evde eğitim alan öğrencilerin derslerinde görevli öğretmenlerin görüşlerini incelemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel yöntemlerden “olgubilim” deseni kullanılmıştır. Olgubilim araştırma deseninde verilere ulaşılabilecek kaynaklar odaklanılan konuyu deneyimleyen ve yaşayan bireylerden oluşmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014).

Araştırma Grubu

Araştırma çalışma grubu İstanbul İl Kadıköy ilçesindeki okullara kayıtlı iken sağlık durumu nedeniyle evde eğitim gören öğrencilerin eğitiminde görevli 10 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma çalışma gurubu belirlenmesinde amaçsal örneklem kullanılmıştır. Araştırmanın amacına göre bilgi ve birikim açısından uygun durumların seçilmesi amaçsal örneklemdir (Büyüköztürk vd., 2014).

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından ilgili araştırmalar incelenerek ve uzman görüşü alınarak geliştirilen 5 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma verilerini toplamak amacıyla oluşturulan görme soruları şu şekildedir;

- Evde Eğitim Hizmetini; devam-devamsızlık, dersler ve ders kitapları açısından değerlendirir misiniz?
- Evde eğitim verdiğiniz sürece kendinizin, velinin ve öğrencinin motivasyonunu değerlendirir misiniz?
- Evde eğitim sırasında sorun yaşıyor musunuz?
- Evde eğitimin okul eğitiminden farkını (olumlu-olumsuz) değerlendirir misiniz?
- Evde eğitim konusunda önerileriniz nelerdir?

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi belirli bir kural dâhilinde kodlama yapılarak metin içerisindeki kelimelerin daha küçük kategorilerle özet haline getirildiği yenilenebilir bir yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2014). Uygulamada elde edilen veriler kodlama yapılarak, kategoriler belirlenmiştir. Veriler bu kategoriler altında sınıflandırılarak okuyucu için anlamlı bir hale getirilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde sağlık durumu nedeniyle okuluna devam edemediği için evde eğitim alan öğrencilerin derslerinde görevli öğretmenlerin evde eğitimine yönelik görüşlerinin analizine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Öğretmen görüşlerine göre evde eğitimin değerlendirilmesi

Araştırmada evde eğitim uygulamasında görevli öğretmenlere sorulan ilk soru “Evde Eğitim Hizmetini; devam-devamsızlık, dersler ve ders kitapları açısından değerlendirir misiniz?” dir. Verilen yanıtlar Tablo 1’ de gösterilmiştir.

Tablo 1. Evde eğitim hizmetinin değerlendirilmesi

Görüşler	n=10	%
Eğitim teknolojisine erişim	6	60
Ders araçlarının yeterliliği	3	30
Eğitim yapılan eve ulaşım	3	30
Eğitim ortamının fiziki olarak elverişliliği	2	20
Evde eğitimin sürdürülmesinde veli katkısının önemi	1	10

Katılımcıların verdiği yanıtlar evde eğitimde teknolojiye erişememe, yeterli ders aracı olmaması, ulaşımda sıkıntı yaşanması, eğitim ortamının fiziki durumunun elverişli olmaması ve evde eğitimde veli katkısının önemli olması başlıkları altında toplanmıştır. Katılımcılar çoğunlukla ders aracı ve teknolojiye ulaşamama konusunda görüş bildirmiş olmaları yanında bazı katılımcılar ders araçlarının yeterli olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Çocukların sınıf düzeyi, işlenecek dersin, konunun, kazanımların niteliği şüphesiz öğretmenlerin uygulamalarını etkileyen hususlardır. Bununla birlikte evde eğitim hizmetinden faydalanacak çocuğun evde eğitim alma gerekçesi de eğitimin niteliğini, başarısını belirleyen değişkenlerdendir. Bu açıdan öğretmenlerin başlangıç koşullarının yeterliliği çok değerli bir motivasyon kaynağıdır.

Bir katılımcı ders materyallerine yönelik şu sözleri dikkat çekicidir.

“Evde eğitime gittiğim öğrencinin sadece Matematik dersine girdim. Benim dersim Matematik dersi olduğu için kitap, defter ve kalem işlediğim ders için materyal olarak yeterliydi.”

Bu görüşe dayanarak bazı öğretmenlerin evde eğitim sürecinde azami şartların ders işlenmesi için yeterli gördüklerini söyleyebiliriz. Bununla birlikte farklı dersler için öğretmenlerin materyal-teknojik araç ihtiyaçlarının karşılanması başarının artmasında önemlidir.

Öğretmen görüşlerine göre evde eğitimi etkileyen motivasyon kaynaklarının değerlendirilmesi

Araştırmada evde eğitim uygulamasında görevli öğretmenlere sorulan ikinci soru “Evde eğitim verdiğiniz sürece kendinizin, velinin ve öğrencinin motivasyonunu değerlendirir misiniz?” sorusudur. Verilen yanıtlar Tablo 2’ de gösterilmiştir.

Tablo 2. Evde eğitimde öğrencin motivasyonu

Görüşler	n=10	%
Sağlık sorunlarının motivasyonu olumsuz etkilemesi	5	50
Şartların olumsuz olmasına karşın olumlu motivasyona sahip olma	2	20
Velinin olumlu ve destekçi tutumunun olması	5	50

Evde eğitimde görevli öğretmenlerin verdiği yanıtlara bakıldığında sağlık sorunlarının motivasyonu olumsuz etkilemesi, olumsuzluklara rağmen derse motive olma ve velinin destekçi tutumunun olması gibi kategoriler ortaya çıkmaktadır. Evde eğitim gören öğrencinin motivasyonunu en fazla sağlık durumunun etkilediği anlaşılmaktadır. Çünkü akranlarıyla birlikte okul denilen eğitim sisteminin ayrılmaz parçasından ayrı kalmak zorunda kalan öğrencinin motivasyonunun eğitime yönelmesi çok değerlidir. Bu da bu konuda yeterli eğitim, kişisel gelişim, motivasyon sahibi öğretmenlerce daha iyi yapılabilir. Öğrencinin sağlık sorunlarına rağmen velilerin olumlu tutum içinde olması süreci iyi yönde etkilemektedir.

Velilerin de eğitim düzeyi, ekonomik düzeyi, evde yaşayan birey sayısı, çalışma ortamının varlığı ya da uygunluğu ve öğretmene karşı tutum da dikkate alınması gereken noktalardandır. Çünkü Greenberg'e (2000, s.103) göre, "okul, yetişkinlerin gerçek dünyasının bir mikrokozmosudur". Bu hem okul kurumunu oluşturan, programlarını yapan, uygulamaya katılan öğretmenler için hem de veliler için geçerlidir.

Motivasyona yönelik görüş bildiren bir öğretmenin şu sözleri dikkat çekicidir.

"Başlangıçta bende böyle bir uygulamada çalıştığım için çekinme yaşadım. Hiç tanımadığım kişilerin evinde çalışıyordum. Çok kısa sürede hem öğrencim hem velim ile iletişimimiz çok güzel oldu bir yıl boyunca öğrencimle hiç aksamadan derslerimizi yaptık"

Bu görüşe dayanarak velinin öğretmen ve öğrenciye destek olmasının evde eğitim öğrencisinin ders işleme motivasyonuna olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir.

Öğretmen görüşlerine göre evde eğitimde yaşanan sorunların değerlendirilmesi

Araştırmada evde eğitim uygulamasında görevli öğretmenlere sorulan üçüncü soru "Evde eğitim sırasında sorun yaşıyor musunuz?" sorusudur. Verilen yanıtlar Tablo 3' te gösterilmiştir.

Tablo 3. Evde eğitimde yaşanan sorunlar

Görüşler	n=10	%
Tedavi sürecinde ders yapılamaması	5	50
Okuldaki disiplin ortamının olmaması	2	20
Öğrencinin evine ulaşım sorunu	3	30

Katılımcılar tedavi sürecinde ders yapılamaması, evde okuldaki disiplin ortamının olmaması ve öğrencinin evine ulaşımında sorun yaşanması konularında cevaplar vermişlerdir. Bu kategorilerden en fazla dikkat çeken öğrencinin tedavi yoğunluğunda derslerin devam ettirilmemesi olarak gösterilebilmektedir. Öğrencinin evde eğitim alma sebepleri şüphesiz önemli bir değişkendir. Bu sağlık sorunun düzeyi ve çocuğa etkisi kişiden kişiye, yaştan yaşa değişebilir. Dolayısıyla eğitim hizmetlerinin aksamaması tedavi sürecini de olumlu etkileyebilir.

Bir katılımcı evde eğitim sürecinde yaşanan sorunlara yönelik şu sözleri dikkat çekicidir.

"Öğrencinin özellikle hasta olduğu, ağrılarının devam ettiği, hatta düzelebileceğinden umudunu kestiğini söylediği zamanlarda onu eğitim-öğretim faaliyetlerine yönlendiremediğim dönemlerde birlikte çeşitli oyunlar(dama-tavla) oynadığım veya parka çıkartıp salıncakta salladığım olmuştur"

Öğrencilerin tedavi durumlarına bağlı olarak ağrı hissetmeleri ve psikolojik yıpranmalarının derslerin sürekliliğini doğrudan etkilediği anlaşılmaktadır.

Disiplinin de öğretmenlerin okulda alıştığı gibi olmaması evde eğitimin beklenen bir durumudur. Sonuçta okul ya da sınıf ortamını evde oluşturmak imkânsız olmakla beraber evde eğitimin okuldan farklı olarak disiplinle ilgili artı yönleri de olabilir. Çocuk daha uygun, rahat, sessiz, alıştığı ortamlarda eğitim hizmetinden okuldakinden daha da faydalanabilir.

Öğretmenlerin özellikle büyükşehirlerde evde eğitim hizmeti verdikleri çocukların evlerinin konumu, oraya ulaşım da başarıda önemlidir. Maddi olarak, zaman kaybı olarak, motivasyon olarak düşüşler bu konuda öğretmenlerin kötü başlangıç yapmalarına neden olabilir.

Öğretmen Görüşlerine göre evde eğitim-okul eğitimi değerlendirilmesi

Araştırmada evde eğitim uygulamasında görevli öğretmenlere sorulan dördüncü soru “Evde eğitimin okul eğitiminden farkını (olumlu-olumsuz) değerlendirir misiniz?” sorusudur. Verilen yanıtlar Tablo 4’ te gösterilmiştir.

Tablo 4. Evde eğitimin okul eğitimi ile karşılaştırılması

Görüşler	n=10	%
Birebir ders olması	5	50
Evde eğitimin psikolojiyi olumlu etkilemesi	1	10
Akranlarından uzak kalması	8	80

Araştırmaya katılan öğretmenler evde eğitimin öğrenci için avantaj olması ve evde eğitim gören öğrenciye psikolojik olarak iyi gelmesi yanında evde eğitim gören öğrencinin akranlarından uzak kaldığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Katılımcı öğretmenlere okul eğitimiyle evde eğitimin ayrıldığı en büyük noktanın öğrencinin akranlarından uzak olmasıdır.

Evde eğitimi okul eğitimiyle karşılaştıran bir katılımcının şu sözleri dikkat çekicidir.

“Evde eğitimde okul eğitiminde olduğu gibi bir materyal zenginliği ve her daim hazır bulunuşluk olmuyor. Akranları ile aynı ortamda bilgi paylaşımı, rekabet, eleştirel düşünme ve düşünsel paylaşım içinde olmadığı için evde eğitim gören çocuklarımızın kendilerini ve duygularını ifade etme ve özgüven yetersizliği gibi sıkıntılar yaşıyor.”

Evde eğitim gören öğrencinin uzun süre akranlarından uzak kalması sosyal etkileşim yanında öğrenmede örnek ve görüş çeşitliliğinin de olması önünde bir engel olarak görülebilmektedir.

Şüphesiz öğrenciler için evde eğitim almak, arkadaş ortamından, okul havasından uzak olmak, sürekli tenefüs ortamında ders almak gibi olabilir. Yani daha özgür ortamlarda ama yalnız eğitim. Rahatsızlığı sebebiyle evde eğitim alan çocukların birebir eğitim almaları hayata tutunma dallarından birisi, bir köprü pozisyonu olabilir.

Öğretmen Görüşlerine göre evde eğitim hizmetine yönelik önerilerin değerlendirilmesi

Araştırmada evde eğitim uygulamasında görevli öğretmenlere sorulan beşinci soru “Evde eğitim konusunda önerileriniz nelerdir?” sorusudur. Verilen yanıtlar Tablo 5’ te gösterilmiştir.

Tablo 5. Evde eğitim hizmetine yönelik öneriler

Görüşler	n=10	%
Dersi bölecek davranışlardan kaçınılması	1	10
Rehber öğretmen görevlendirilmesi	3	30
Evde eğitim destek biriminin oluşturulması	1	10
Görevli öğretmenlerin ulaşımının sağlanması	3	30
Öğretmenlere özel ders öğretmeni gibi davranılmaması	1	10
Görevlendirmede öğretmenlerin özel hayatının dikkate alınması	1	10

Bir soruna çözüm önerisi sorunu yaşayan ya da etkilenenlerden gelirse daha değerlidir. Bu anlamda evde eğitim veren öğretmenler bu sacayağın bir parçasıdır. Evde eğitimde görevli öğretmenlerin bu hizmetin geliştirilmesine yönelik görüşleri; dersi bölecek davranışlardan kaçınılması, evde eğitim öğrencisine psikolojik danışmanlık hizmeti vermek üzere Rehber Öğretmen

görevlendirilmesi, evde eğitim hizmetinin koordinasyonu amacıyla evde eğitim destek biriminin oluşturulması, görevli öğretmenlerinin ulaşım ihtiyaçlarının sağlanması, evde eğitim öğretmenine özel ders öğretmeni olarak davranılmaması ve öğretmen görevlendirilmede özel hayat şartlarının göz önünde bulundurulması şeklinde sıralanabilir.

Tablo 3’ te evde eğitim uygulamasında yaşanan sorunlar incelendiğinde tedavi sürecinin yarattığı zorluklar, eğitim uygulaması yapılan eve ulaşım zorluğu, disiplin gibi sorunlar ön plana çıkarken uygulamanın daha iyi olması için yapılan önerilerin de bazılarının buna paralel olduğu görülmektedir. Görevlendirilen öğretmenlerin görev yerlerine (ev) ulaşımı özellikle araştırmanın yapıldığı İstanbul için önemli ve zaman alıcı, yorucu bir etkidir. Diğer bir öneri olan rehber öğretmen görevlendirilmesi ihtiyacı, ya da rehberlik ihtiyacı aslında öğretmenlerin bu konuda yetersiz kaldıklarını da göstermektedir. Bu açıdan öğretmenlerin seçiminde hizmet içi eğitimler ve donanım yükseltilmesi önemlidir. Yani öğretimsel açıdan güçlü olan öğretmenler yanında eğitsel ve rehberlik boyutu da gelişmiş istekli öğretmenler evde eğitim uygulamasına yönlendirilmelidir.

Bir katılımcının evde eğitim hizmetine yönelik önerileriniz sorusuna şu sözleri dikkat çekicidir.

“Evde eğitim hizmeti konusunda hastanelerde bir birim oluşturularak çocukların daha sağlıklı ortamlarda eğitim alması daha doğru olacaktır. Ancak bu eğitimin her yaştaki öğrencilere ayrı ayrı olacak şekilde gerçekleştirilmesi doğru olacaktır.”

Katılımcı cevabına dayanarak evde eğitimde görevli öğretmenlerden bazılarının evde eğitimin hijyenik olmadığı yönünde algısı olduğu ve bu problemin çözümünü hastanede eğitim yapılarak çözüleceğine inandığı anlaşılmıştır. Tabii ki eğitim uygulaması için gidilen her evin, ailenin, çocuğun şartlarının eşit olması beklenemez. Öğretmenlerin de şartlarının aynı olması beklenemez.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan öğretmenler evde eğitim hizmetini sağlık sorunları nedeniyle okula devam edemeyen öğrenciler için genel anlamda faydalı bulmuşlardır. Sağlık sorunu nedeniyle okuluna ulaşamayan öğrencilere tedavi gördüğü sürece evde verilen bu eğitim hasta çocukların eğitiminde çözüm niteliği taşımaktadır. Ancak evde eğitim uygulamasının fiziki ortam konusunda dezavantajlı olması, öğrencinin yeterli düzeyde ders araçlarından yararlanılmaması gibi eksikleri de bulunmaktadır. Kirk ve Winthrop’a (2006) göre evde eğitimin düzenlendiği ortamda masa ve sıra gibi temel araçların olmaması nedeniyle eksikleri giderici önemli çalışmalar yapılmalıdır. Susam ve diğerlerine (2018) göre ise evde eğitim alan öğrenci velilerinin de bu hizmetle ilgili olarak olumlu görüşlerinin olduğu anlaşılmaktadır. Yine Yıldırım ve diğerlerine (2015) göre ailelerde evde eğitim sürecinin son derece gerekli bulmuşlar, çok memnun kalmışlar uygulama ve öğretmenlerine memnuniyet duyduklarını belirtmişlerdir. Evde eğitim uygulamasını tüm yönleriyle genel olarak değerlendiren Şad ve Akdağ’a (2010) göre evde eğitim uygulamasının giderek daha yaygın hale gelmesi temelde sağladığı faydalardan kaynaklandığı söylenebilmektedir. Bir başka bakış açısıyla evde eğitimin tercih edilme sebebi getirdiği faydalardır. Evde eğitim öğrencilerin sağlık sorunları nedeniyle okuluna devam edememe durumlarında eğitim sürecinin devam ettirilmesi konusunda fayda sağlamaktadır. Öğretmenlerin, öğrencilerin tedavi sürecinden dolayı ders işleme motivasyonunun zaman zaman düşmesine karşın yüksek motivasyonlu oldukları anlaşılmaktadır. Evde eğitim gören öğrencinin motivasyonunu tedavi sürecinin yoğunluğu ve süreçte hissettiği ağrılar olumsuz yönde etkilemektedir. Susam ve diğerlerine (2018) göre ise evde eğitimde görevli olan öğretmenlerin genellikle derslerinde yüksek motivasyonlu olduğu ancak öğretmenlerin derslerinde isteksiz olduğunda öğrencilerinin de bu durumdan olumsuz etkilendiği belirtilmiştir. Evde eğitim en fazla yaşanan sorunların başında öğrencilerin tedavisi nedeniyle derslerin sürekliliğinin sağlanamaması gelmektedir. Bunun yanında öğrencilerin okuldaki akranlarından uzak kalmaları nedeniyle olumsuz etkilenmeleri ve öğrenmelerinde çeşitlilik olmamasıdır. Evde eğitim gören öğrencilerin %40 arkadaşlarından uzak kalma durumlarını moral bozucu ve motivasyon bozucu olarak görmektedirler (Susam, Bridge ve Şahin, 2018). Evde eğitim gören öğrenci velileri daha çok öğrencini sağlık sorunlarıyla ilgilenmesine bağlı olarak evde eğitim konusunda öğretmene oldukça fazla yük düşmektedir. Aileler evde eğitim alamadan önce çocuklarının engel durumu ve sağlık durumlarıyla uğraşmaktadırlar (Yıldırım vd., 2015). Evde eğitim veren öğretmenlerin en büyük sorunlarından biride öğretmenlerin öğrencinin evine

ulaşımıdır. Öğretmenler ulaşımını kendi imkânlarıyla sağladıklarını ve öğrencinin evinin toplu ulaşımına yakın olmaması durumunda zor durumda kaldıkları için varsa kendi araçlarıyla ya da velinin kendi aracıyla ulaşım sağladıklarını söylemişlerdir. Öğretmenler ulaşımını İlçe Milli Eğitim müdürlükleri tarafından sağlanmasını beklemektedirler. Katılımcı öğretmenlerden çoğu materyal bulmakta sıkıntı yaşadıklarını belirtmiş olup materyallerinin yeterli olduğunu söyleyen öğretmenlerinde kalem ve defterin dersleri için yeterli olduğunu belirttiği görülmüştür. Evde eğitimde görevli öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde evde eğitime yönelik önerileri; evde yapılan derslerde ailenin çeşitli bahanelerle dersi bölmesinin engellenmesi, evde eğitimde uzmanlık isteyen konular için psikolojik danışmanlar görevlendirilmesi, evde eğitim hizmetlerini koordine etmek amacıyla evde eğitim destek biriminin oluşturulması, evde eğitimde görevli olan öğretmenlerin ulaşım konusunda desteklenmesi ve öğretmenlere özel ders öğretmeni gibi davranılmaması şeklinde sıralanmıştır. Evde eğitim konusunda yapılması gereken iyileştirme ve geliştirme çalışmaları başında eğitim ortamının zenginleştirilmesi ve eğitimci personelin görevlendirilmesindeki eksiklerin giderilmesi olarak görülmektedir.

Yukarıdaki sonuçlar dikkate alındığında aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Evde ve hastanede eğitim hizmetlerinde görevlendirilen öğretmenlerin motivasyon verimliliğini düşünerek ulaşımını sağlamak üzere Milli Eğitim Bakanlığı çalışma yapmalıdır.
- Evde ve hastanede eğitim hizmetlerinden yaralanacak öğrencilerin ailelerine düzenli olarak eğitimler ve toplantılar düzenlenmelidir.
- Evde ve hastanede eğitim hizmetlerinde ders öğretmenleri dışında okul rehber öğretmenlerde görevlendirilmelidir. Ders işlenmesi ve öğrencinin motivasyonu konusunda ailelere Rehber Öğretmenler tarafından eğitim verilebilir.
- Bu hizmette görevli öğretmenlerin materyal ihtiyaçları yapılacak araştırmalar sonucu giderilmelidir.

Kaynakça

- Atılğan, G. (2018). *Öğretmenlerin ve ebeveynlerin evde eğitim hizmetine yönelik görüşlerinin ve uygulama sürecinin incelenmesi*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş.
- Bauman, J. K. (2002). Home Schooling in the United States: Trends and Characteristics. *A Peer- Reviewed Scholarly Journal*, 10, 1-21.
- Bolat, E. Y. (2018). Süreçen hastalığı olan çocuklar ve hastane okulları. *Milli Eğitim Dergisi*, 47, 163-186.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Er, M. (2006). Çocuk, hastalık, anne-babalar ve kardeşler. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 49, 155-168.
- Greenberg, D. (2000). *A Clearer View; New Insights into the Sudbury School Model*. The Thirtieth Anniversary Lectures. Framingham, MA: The Sudbury Valley School Press.
- Gültekin, G. ve Baran, G. (2005). Hastalık ve çocuk. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 8(8).
- Isenberg, J. (2007). What have we learned about home schooling?. *Peabody Journal Of Education*, 82(2-3), 387-409
- Kara, B. (2017). Dünyada ve Türkiye’de zihinsel engellilerde eğitim. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 61, 277-288.
- Kirk, J. & Winthrop, R. (2006). Home-based schooling: Access to quality education for afghan girls, *Journal of Education for International Development*, 2, 2.
- Milli Eğitim Bakanlığı Evde ve Hastanede Eğitim Hizmetleri Yönergesi, (2010). https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/02031840_evde_hastanede_egitim_hiz_yonergesi.pdf 03/05/20179 tarihinde adresinden ulaşılmıştır.
- Susam, B., Bridge, E. N. ve Şahin, F. (2018). Sağlık durumları nedeniyle okula devam edemeyen öğrencilerin evde eğitimine ilişkin veli görüşleri. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 15-22.
- Şad, S. N. ve Akdağ, M. (2010). Evde eğitim. *Milli Eğitim*, 39, 19-29.

- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23, 112.
- Yıldırım, N., Talas, S., Yazıcı, L., Nural, H., Çelebi, İ., Çetin, K. ve Çaylak ,M. (2015). Evde eğitim alan öğrencilerin eğitim süreçlerinin değerlendirilmesi (Tokat İli Örneđi). *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 1, 33-52.